

«службовий час», що слід розцінювати як один із найбільших недоліків правового регулювання цього інституту. По-перше, це знаходить свій прояв у відсутності уніфікації законодавчих положень. По-друге, в такому випадку втрачається сенс робочого часу як категорії, яка повинна сприяти захисту прав поліцейських від протиправного збільшення норм робочого часу та, як наслідок, обмеження їх права на відпочинок. Цьому сприяє і інший суттєвий недолік правового регулювання робочого часу поліцейських – відсутність визначення його максимальної тривалості в положеннях Закону України «Про Національну поліцію». Крім цього, встановлюючи особливості, пов'язані з робочим часом поліцейських, законодавець оперує термінологією, зміст якої не розкриває. При цьому не міститься і посилання на інші нормативно-правові акти, що не сприяє зрозумілості законодавства, однаковості його застосування у схожих правових ситуаціях. Усе це викликає необхідність унесення відповідних змін до Закону України «Про Національну поліцію» в частині здійснення детальної правової регламентації робочого часу поліцейських.

Список бібліографічних посилань

1. Зауваження Головного юридичного управління Апарату Верховної Ради України на проект Закону України «Про Національну поліцію» // База даних (БД) «Законодавство України» / Верховна Рада (ВР) України. URL: <http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc34?id=&pf3511=55082&pf35401=349732>.

2. Про Національну поліцію : Закон України від 02.07.2015 № 580-VIII // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19>.

3. Про впорядкування структури та умов грошового забезпечення осіб рядового і начальницького складу органів внутрішніх справ : Наказ МВС України від 31.12.2007 № 499 // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0205-08>. Втратив чинність.

4. Шруб І. В. Види та специфіка правового регулювання службового часу поліцейських. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія: Юридичні науки*. 2015. Вип. 3–2, т. 3. С. 81–86.

Андрій Васильович НОВІЧЕНКО,

доктор філософії,

докторант Харківського національного університету внутрішніх справ

ОЦІНКА ДІЯЛЬНОСТІ ПОЛІЦІЇ: ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД

Одним із критеріїв в оцінці діяльності поліції зарубіжних країн є внутрішній та зовнішній контроль. Так, у США, Німеччині, Великій Британії, Австрії, Китаї до внутрішнього відносять контроль відомчої та соціальної спрямованості. Відомча спрямованість властива контролю, що здійснюється керівниками та посадовими особами спеціально створених підрозділів системи поліції у вигляді повсякденних перевірок діяльності співробітників поліції. Соціальна спрямованість характерна для громадського контролю, формами реалізації якого є: регулярні опитування громадян щодо роботи поліцейських; систематичні звіти посадових осіб поліції перед населенням; громадський моніторинг проблем у галузі правопорядку; громадське обговорення тощо.

Серед показників оцінки діяльності поліції громадська думка громадян є пріоритетною. У його основі лежить ступінь задоволеності громадян поліцією, яка визначається на основі результатів дослідження опитувань громадян щодо роботи поліції, а також кількості скарг на дії та рішення співробітників поліції. Соціологічні опитування сприяють вивченню причин злочинності, недоліків у роботі посадових осіб поліції. Об'єктивний

показник довіри поліції становить рівень готовності громадян співпрацювати з поліцією, брати дозволена законом участь у розгляді справ у судах. У західних країнах використовуються й інші критерії соціального спрямування, в оцінці діяльності поліції, серед яких актуальність поліцейської діяльності, ефективність, дієвість, результативність дії, стійкість.

Стосовно вказаних критеріїв оцінки поліції можна сформулювати такі висновки: а) актуальність поліцейської діяльності означає рівень її відповідності потребам суспільства; ефективність – ступінь досягнення цілей; б) дієвість визначається у співвідношенні якісної та кількісної складових отриманих результатів порівняно із витратами; в) результативність впливу складається у виявленні позитивних та негативних змін, отриманих у результаті діяльності поліції; г) під стійкістю розуміється оцінка можливості продовження використання позитивного досвіду у діяльності поліції.

Наприклад, США до основних критеріїв оцінки належить відомчий показник — розслідування правопорушень. На думку законодавців США, зазначений показник є вторинним після громадської думки про роботу поліції, так як кількість посягань залежить від багатьох факторів, у тому числі не пов'язаних із діяльністю поліції, тому визнається, що дані про розслідування кримінальних правопорушень не дають достовірної картини щодо ефективності діяльності поліції.

Водночас у США опублікування звіту про рівень злочинності завжди виявляється значущою подією для громадськості: громадяни сприймають його як звіт перед населенням; журналісти аналізують статистику для штату з показниками загальнонаціонального фону. Відомо, що у США відсутній єдиний кримінальний закон, тому звіт ґрунтується на кількості наступних видів скоєних правопорушень: 1) вбивство; 2) зґвалтування; 3) пограбування; 4) завдання тяжких тілесних ушкоджень; 5) крадіжка із зломом; 6) викрадення автомобіля; 7) підпал; 8) крадіжка без незаконного проникнення до приміщення [1, с. 16].

Динаміка рівня злочинності зазначених кримінальних правопорушень відображає тенденції, характерні для злочинності США загалом. Підвищення лінії тренду чи падіння авторитету поліції у рейтингу штатів викликає серйозне занепокоєння громадськості та позначається на оцінці діяльності не лише поліції, а також інших місцевих органів влади, що може обернутися політичними наслідками. В Австрії рівень злочинності взагалі не розглядається як внутрішній критерій оцінки діяльності поліції. До пріоритетних показників належать такі: кількість правопорушень, скоєних поліцейськими; відомості про поліцію, представлені у засобах масової інформації; кількість скарг на працівників поліції [2, с. 62].

Оскарження дій та рішень співробітників поліції є формою зовнішнього контролю. Примітними є відмінності в суб'єктах його реалізації. Крім прокурорів та суддів у ряді зарубіжних країн, наприклад у Німеччині, діють омбудсмени - посадові особи, уповноважені контролювати діяльність поліцейських. В США з 1990 року створено комунальну поліцію — багатофункціональну соціальну службу, спрямовану на співпрацю з державними органами та суспільством. Громадяни сприймають комунальну поліцію як партнера, який сприяє протидії злочинності.

У Франції з 15 квітня 1999 року діє «Закон Швеннеманна», на підставі якого здійснюється правове регулювання діяльності муніципальної поліції на державному рівні [3, с. 52]. За своїм призначенням муніципальна поліція це «близька поліція». Ще 1980 році у Франції зародилась концепція «близької поліції», у якій передбачається, що така діяльність поліції базується на тріаді «територіалізація, партнерство, конкретність». «Близька поліція» - це муніципальна поліція, що діє на конкретній території в постійному контакті з населенням, у партнерстві з усіма суб'єктами безпеки в рамках контрактів локальної безпеки. «Близька поліція» розвиває стратегію взаємодії з жителями, що дозволяє

досягти потрібного результату: поліпшення відносин із населенням, вироблення комплексних програм дії, адаптованих до місцевих потреб, підвищення якості діяльності поліції.

В Україні останнім часом результати вивчення громадської думки щодо діяльності поліції стало активно використовуватись, шляхом його «вбудовування» у систему критеріїв та показників оцінки ефективності діяльності поліції. Це обумовлено соціальним призначенням поліції, яке закріплено у Законі України «Про Національну поліцію»: забезпечення публічної безпеки і порядку, захист життя, здоров'я, прав і свобод громадян, протидія кримінальним правопорушенням, надання правової та соціальної допомоги, в межах встановлених законом, особам, які потребують такої допомоги.

Список бібліографічних посилань

1. Закордонний досвід оцінки ефективності поліцейської діяльності та перспективи його використання в Україні : наук.-метод. рек. / К.Л. Бугайчук, І.О. Святокум, В.В. Чумак. Харків : Харк. нац. ун-т. внутр. справ, 2016. 52 с.
2. Боднар В. Є. Зарубежный опыт противодействия коррупции в органах полиции: направление его применения в Украине / В. Є. Боднар // Право и политика. Бишкек (Кыргызская Республика) : Алтын Тамга, 2014. № 2/1. С. 59–62.
3. Джурканин Т. Дж. Кадровое обеспечение полиции США : монография / Т. Дж. Джурканин, А. В. Негодченко, В. А. Сергевнин ; под ред. А. В. Негодченко. Харьков : Изд-во Нац. ун-та внутр. дел ; Днепрпетровск : Лира ЛТД, 2003. 260 с.
4. Закон України «Про Національну поліцію». Відомості Верховної Ради (ВВР), 2015, № 40-41, ст.379.